

Om hygiejne

Af Holger Wahlström

Siden slutningen af det 20. århundrede har hygiejne-begrebet været forbundet med sociale standarder, især hvad personlig renlighed angår. Ordet hygiejne stammer fra den antikke græsk-romerske mytologi, hvor Hygieia var sundhedens gudinde, der gav både indre og ydre harmoni til den, der tilbad hende og fulgte hendes forskrifter.

Den europæiske renæssance gjorde op med denne opfattelse, og kun de rigeste keredede sig om deres hygiejniske fremtoning, idet renlighed dog ikke var omfattet af denne. I stedet pudrede man sig og stænkede velduftende væsker på sig. Især børns renlighed var nedvurderet, selvom den oldgræske læge Galen havde givet distinkte forskrifter for især småbørns hygiejne.

Den semitiske tradition indebar nok bade mv., men disse havde til formål at holde sjælen ren – ikke legemet. I Europa udbredte den engelske teolog John Wesley (1786) de semitiske idéer, idet han skrev, at *'renlighed i sandhed er tæt på det guddommelige'*.

På trods af Pasteurs og andres teorier om mikrober/bakterier, der så at sige henledte opmærksomheden fra synlig til usynlig urenhed (infektioner), var menigmand af den opfattelse, at der var tale om akademikerhovmod: Nej, det synligt beskidte blev forbundet med urenhed.

Det var i høj grad den ungarske læge Semmelweis' opdagelse i 1847 af, at barselsfeber og -død kunne mindskes ved håndhygiejne, der vakte almenhedens bevidsthed om renlighedens betydning. I begyndelsen af det 20. århundrede blev befolkningerne i Europa nærmest besatte af denne nye bølge: intet måtte være urent. Desværre medførte det også racehygiejne, der i sin mest grusomme form havde den filosofi, at alle ikke raske (= ikke normale efter bestemte standarder) mennesker skulle udryddes.

Den moderne hygiejne-standard er i Vesteuropa et resultat af det ovenfor beskrevne uantagelige menneskesyn, og det var i høj grad staternes førte politik, der skabte den nuværende politik og praksis på området. Dette omfatter ikke kun den ene side af begrebet hygiejne (renlighed), men også accepten af, at åndens renhed ikke er afhængig af fysiske eller psykiske skavanker.

I dag er det en selvfølge, at alle medborgere har ens og fælles offentlige rettigheder. Det er derfor, jeg ønsker at fremhæve begrebet hygiejne som en væsentlig del af SKB.

Litteratur:

Galen (ca. 90 f.v.t.): *Ars Medica*

Semmelweis, I. (1861): *The Etiology, Concept, and Prophylaxis of Childbed Fever* (Edward Shorter, University of Toronto, 1984)

Wesley, J. (1786): *Sermon 88 On Dress*